בית המשפט העליון

בג"ץ 781/15 ארד-פנקס נ' הוועדה לאישור הסכמים לנשיאת עוברים

תאריך מתן פסק הדין: 11.7.2021

שופטי ההרכב: הנשיאה א' חיות, המשנה לנשיאה (בדימ') ח' מלצר, והשופטים נ' הנדל, ע' פוגלמן, י' עמית.

בית המשפט קבע היום כי בתוך שישה חודשים תבוטלנה ההגדרות הקבועות בחוק, המדירות גברים יחידים ובני זוג מאותו מין מגישה להסדר הפונדקאות. זאת, בהמשך לפסק הדין החלקי שניתן לפני למעלה משנה שבו נקבע כי הסדר הפונדקאות פוגע באופן בלתי חוקתי בזכות לשוויון ובזכות להורות של קבוצות אלה. לאחר שבמשך למעלה משנה לא עשתה המדינה דבר לצורך קידום תיקון חקיקה מתאים, קבע בית המשפט כי לא ניתן להשלים עם המשך הפגיעה הקשה בזכויות אדם הנגרמת כתוצאה מהסדר הפונדקאות הקיים ויש ליתן סעד אופרטיבי לעותרים.

בפסק הדין החלקי שניתן ביום 27.2.2020 נקבע כי הסדר הפונדקאות המעוגן בחוק הסכמים לנשיאת עוברים (אישור הסכם ומעמד היילוד), התשנ"ו-1996 ובהוראות הקשורות אליו בחוק תרומת ביציות, התש"ע-2010, אינו חוקתי. עם זאת, ונוכח מורכבות הסדר הפונדקאות ניתן למחוקק פרק זמן של 12 חודשים לצורך קידום תיקון חקיקה ש"יבטא מחויבות לזכותם לשוויון ולהורות של גברים יחידים ובני זוג מאותו מין". בחלוף שנה ממועד מתן פסק הדין החלקי, ביקשה המדינה להאריך את פרק הזמן שנקצב למתן פסק דין סופי בהליך, במטרה לאפשר קידום פתרון חקיקתי שירפא את הפגמים החוקתיים שנפלו בהסדר הפונדקאות.

עתה עדכנה המדינה כי "בעת הנוכחית אין היתכנות פוליטית מעשית לקידום הליכי חקיקה בסוגיה הנדונה". לפיכך, הוחלט פה אחד על ביטול ההגדרות אשר מדירות באופן גורף מהסדר הפונדקאות גברים יחידים ובני זוג מאותו מין – קרי, הגדרת "הורים מיועדים", "הורים מיועדים שהם בני זוג" ו"אם מיועדת יחידה" שבסעיף 1 לחוק ההסכמים – תוך פירוש יתר הוראות ההסדר בהתאם לאמות המידה שהותוו בפסק הדין החלקי ולחזקה לפיה כל דבר חקיקה מבקש לקדם זכויות אדם ולא לפגוע בהן.

לנוכח העובדה שמחיקת ההגדרות בחוק ההסכמים מרחיבה את הגישה להסדר הפונדקאות, הוחלט ליתן שהות של שישה חודשים בטרם ייכנס הסעד המוצע לתוקפו, וזאת על מנת לאפשר גיבוש הנחיות מקצועיות מתאימות.